

Notes du mont Royal

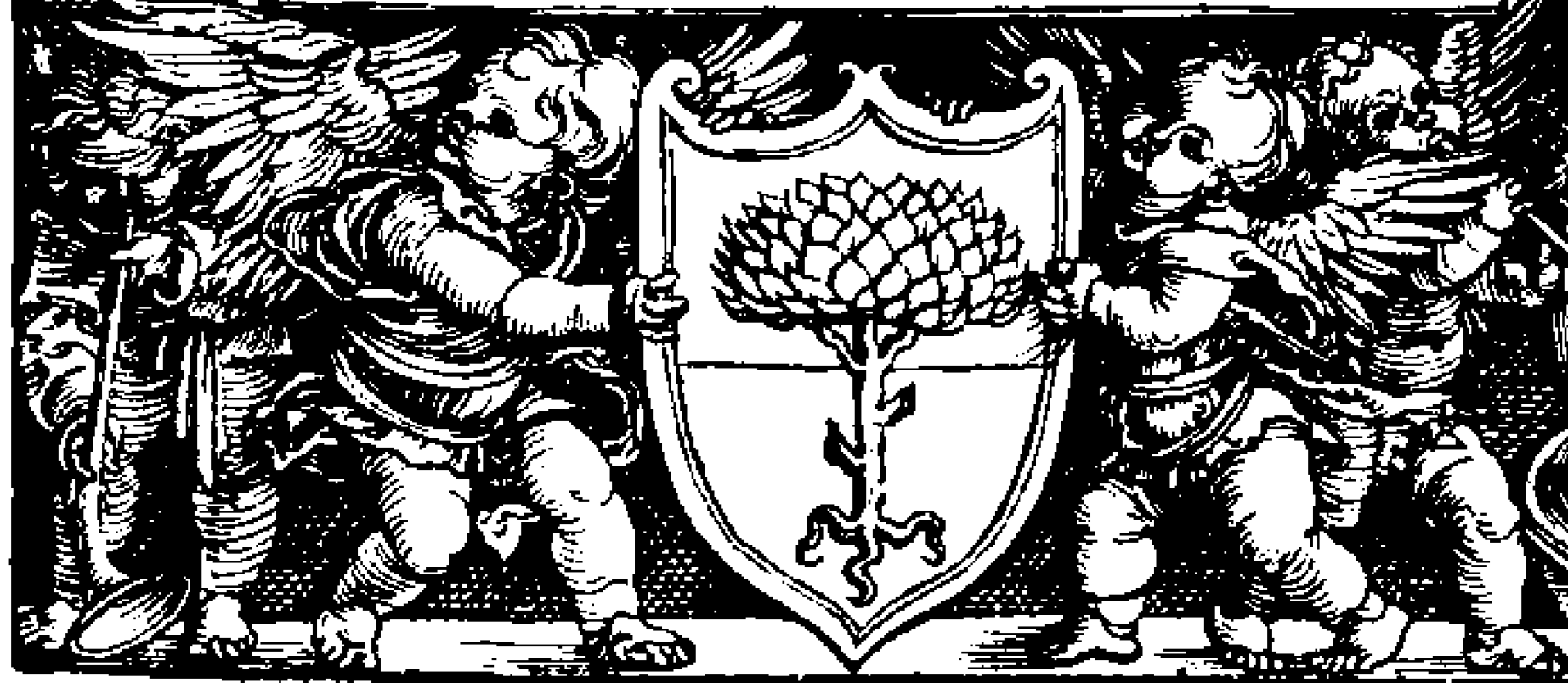
www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

2. 150 12. 15
11. 150 15. 15

Lucianus de ratione
conscribendæ historiæ, ex
græco in latinum
traductus,

INVICTISSIMO AC GLORIOSISSIMO DI-
uo Maximiliano Romanorū Imperatori Augustissimo,
orbisq; Christiani principi omniū potentissimo felicissi-
moq; Bilibaldus Pirckheymer Nurembergensis perq;
humiliter se cōmendat,

¶ Qui ludicro seu vero decertaturi sunt praelio, Impera-
tor exuperantissime, anteq; Martis subeant discrimen, ar-
ma expedire, animi vigorem confirmare, corporis robur
exercere, consueuerunt/ vt cum p vsum diuturnum, ac pu-
gnæ simulachrū, iam vires feliciter experti fuerint, rem
aleæ ita demum recte cōmittere valeāt/ Pariter & me ope
præcium facturū existimaui, si priusq; officiū a Serenita-
te tua mihi mandatū, aggrederer, ingenii periculū fa-
cerem, ac plane experirer, num iussionibus sacratissimæ
Maiestatis tuæ satisfacere, historiāq; ad me transmissam,
faustis eiusdem auspiciis, e sermone græco, in latinū com-
mode vertere possem. Ex omnibus itaq; auctoribus,
Lucianū potissime delegi, scriptorem sane q; acerrimū,
suauem & iocundum, derisorē nō minus falsum, q; lepi-
dum & vrbānum, Sententiarū grauitate insignem, Figu-
ris vero ac structura modulatū & concinnū, quēadmodū
rerum copia felicem, ac verborum elegantia venustum,
pressum pariter & redundantē, omni deniq; dicēdi vene-
re absolutū & rotundum/ Cuius cōmentarium de ratione
conscribendæ historiæ, ideo transtuli, vt. Clementia tua
ex illo, tanq; praeludio quodam, recte de futuris coniectu-
ram sumere posset/ quāuis enī si ad magnitudinem respi-
ciat, opusculū perq; minutulū esse videat, longe tamen
plus in recessu cōtinet, quā aperta fronte polliceat/ gem-

marum instar minutissimarum, in quas natura maiestas rerū præcia arctissime inclusit. Accipe igitur Cæsar fortunatissime, solita tua bonitate tenuis ingenii monumentū. Nam & deo Opti. ac Max: plus voluntatis simplicitas, quàm diuitiarū opulentia, accepta esse solet / cuius te præcipuum amulatore esse decet, cum eius imaginē in terris repræsentēs, bonisq; nō solum extraneis vniuersos exuperes homines, sed & animi dotib9, virtute scilicet, ac doctrina, cunctis præstes mortalibus. Siquidem verissime affirmare ausim, non solū inter bellicosos impatores te esse doctissimū, verum & inter doctos bellicosissimū nec aliquem æque post magnū illum Alexandrū, ac Cæsarem Iulium militare disciplinā, tam egregie literarū studiis ac te copulasse / rara hæc felicitas, ac omni æuo vix vni aut alteri concessa. Quapropter meo iure facturus mihi videor, si tibi principi fortissimo pariter & eruditissimo, carthacea hæc offerā munera, cum & iam pridem sub te, nō solum in litterarū monumentis sudauerim, sed & bellicis funestissimis militauerim, exercitus duxerim, præcipue vero bello Heluetico, auxiliaribus copiis, in subsidium potētiae tuæ a Rep: Nurenbergēsi missis, tam equestribus quàm pedestribus vniuersis præfuerim, ac imperauerim. Nemo igitur prudens mihi vicio vertet, si innumeras bonitatis tuæ virtutes ac gloriam, quēadmodum militando, ita & scribēdo imitari, ac reuerēter, sed a longe sectari concupisco / quandoquidem ita a natura comparatum esse videmus, vt principum moribus, frequēter se subditi adaptare cōsuecant. Audaciam præterea florentissima tua pietas mihi subministrat, quotienscūq; enī te, Nurenbergēsis reipublica tuæ legatus, reuerēter adeo, tantūq;

numen supplex adoro, nō solum me, vt optimum decet principē, benignissime audis, sed & gratiosissime, ac muneribus quādoq; donatū, absoluis, ac dimittis. Quid, q̃ a sacratissima Maiestate tua, honore tam digno sum honestatus, vt mera indulgentia, motuq; spontaneo, in consiliarium domesticū tuum sim ascitus, ac reliquorum virorum tantorum, numero ascriptus, pro quibus omnibus si grates dignas referre cuperem, penitus nō valerem, & si possem, fortuna tua amplissima id minime pateretur. Verūtamē, donec viuentiū censebor nomine, Serenitatis tuæ præceptis, mādatis, & iussionib⁹, nō solū humiliter obsecundabo, sed & perq; obsequenē parebo. Inclyte ac Pie Cæsar, Victor Fauste, ac Triūphator semp Auguste,

LUCIANI VITA.

Lucianus Samosatensis Sophista, cum Traiani Cæsaris temporibus, apud Antiochiā Syriæ, causas forenses parū foeliciter egisset, ad scribendū animū aplicuit. Et quoniam, omnia deridendo, nil affirmādo, neq; deis neq; hominibus parcat, Athei nomē sortitus est, & a canibus tandem laceratus esse dicitur: dicta eius præstantiora nō parum multa, viri Cristianissimi scriptis inseruere propriis, etsi ille religionis veræ desertor, impiusq; extiterit calumniator. Doctus alioqui, ac longe saniori mēte dignus, In presenti vero cōmentario, quanuis subiniciū vt assolet, illudere videatur, illudendo tamē instruit, ac tandem quo pacto historia sit conscribenda, ægregie, ac præter cōsuetudinem edocet.

**QVO PACTO HISTORIA CON-
SCRIBI OPORTEAT.**

¶ Ferūt Abderitas, formose Philon, Lysimacho regnāte, talem inuasisse morbum. febris acuta ac vehementi confestim sub initiū, populariter cuncti corripiebant. septimū inde circiter diem, nōnullis sanguis multus e naribus pfluens, aliis vero sudor copiosus supueniens, febrem dissoluit. vnde in risum & grito illa demū cōuersa est, omnes enī ad tragœdias recitandas impellebant, ac Iambica ad modum vociferantes decantabant. Potissimū vero Euripedis Andromedā lugubri resonabāt carmine, Perseiq; verba accurate enarrabant. refertaq; erat ciuitas vniuersa, pallidis & extenuatis illis, septenariisq; tragœdis. Tu vero diuorum tyranne hominūq; Amor, Et reliqua, sonora quadā voce cantātiū. Idq; longo durauit tempore, Donec hyemis ac frigoris supueniēs asperitas, eos a nugis illis tādē absoluit. Huic vero rei Archelaus tragœd9, tūctpis illustris, occasionē præstitisse mihi videt, qui media æstate, ac vāhemēti calore, ipsis Andromedā recitauerat, Vnde cōplures in theatro febris inuasit, qui inde surgentes postea in tragœdiā delapsi sunt, cū admodum tenaciter eorū memoriæ Andromeda adhereret, Perseusq; cū Medusa, vniuscuiusq; mentem adhuc circumuolaret. ¶ Vt igitur vnū alteri (vt aiunt) comparem Abderiticus morbus nunc quoq; multos corripuit eruditos, nō q; tragœdias recitent, tolerabilius enī delirarēt, si alienis haud malis detinerent Iambis. Sed postq; quæ pedibus versant cōmota sunt, bellum videlicet aduersus Barbaros, cladesq; in Armenia accepta, ac victoriæ crebræ, nemo non historiam scribere aggredit. quin potius

Ad philonem quem
dā scribit

Carmē ex
Androme
da Euripi
dis.

Ob Elemē
rē cōtra
rietatem.
Diogenes
Philippus
macedonū
Rex. Ale
xandri pa
ter.

Lucus iux
ta Corin
thū a mul
titudine cor
porū arbo
rū sic dictū
Doliū vol
vere.

Res admo
dū diffici
lis historiā
cōscribere.

A fumo &
vnda sum
ptū ex Ho
mero odif
scē li. xii.

Thucydides, ac Herodori, Xenophontes quoque, nobis
passim emergunt, adeo ut verū esse videat adagiū illud,
Bellum rerū omniū pater, quandoquidē tot historici vno
impetu pducti sunt. Hæc igitur O Amice, cum cernerē
& audirē, Sinoponensis illud in mentem venit. Cum enī
Philippus iam ingruere diceret, Corinthii vniuersi pture
babant, ac negotiis occupati erāt. Aliqui enī arma præ
parabant, quidam lapides transferebant, illi mania refu
ciebant, nōnulli vero ppugnacula firmabant, alii autem
aliud quid vtile subministrabant, quæ cū Diogenes con
tēplaret ac nil haberet quod ageret, nemo enī illius vte
batur opera, succinxit vestem, ingentiq; studio doliū, quo
domus vice utebatur, susq; deq; in Cranio vertere cepit.
Cunq; a familiari quodam, quidnā faceret interrogatus
esset, respondit, dolium volo, ne solus inter tot operātes
ociari videar. Proinde ego quoque, o Amice, ne solus intā
garrula tempestate mutus essem, neve tanq; comiciū sa
tellitū, ostitabūdus ac silens ptransirem, recte me factur
um existimaui, si pro virili pariter quoque dolium reuol
uerem, non tamen ut historiā scriberem, siue res gestas
enarrarē, quādoquidē nō tam insignis audacia sum ego,
nec tu quid tale de me verearis, Noui etenī quā ingēs sit
periculū, si quis paxa voluat, præsertim tam fragile dor
liolum, quale illud meum est, nō admodum firmiter ope
re figulari decoctū, mox etenī ut minuto illideret lapillo
colligere testas cogeret. Quidnā igit decreuerim regris
scz, ut ipse tutus, ac extra teli iactum cōstitutus, belli par
ticeps fiam, et tibi singula enarrem, consultoque a fumo &
vnda, necnō a curis, quæ huic scribēdi insunt muneri, ab
stineam. admonitiōne vero p breuē quandā, præceptaque

hæc pauca scribentibus suggeram, ut si minus inscriptionis, saltē ipsius particeps siam ædificii, digito summo Lumini attingens, ¶ Verū eniuero q̃ plurimi, admonitione aliqua ad negotiū illud, minime sibi opus esse arbitrantur, nō magis ac arte aliqua ad eundem, videndūue, aut comedendum, sed admodū rem facilem, paruiq; momenti ac vniuscuiusq; hoīs esse historiā conscribere existimāt, dūmodo mentis conceptū exprimere quis valeat. Atquē tu Amice optime nosti, quā arduū negotiū sit illud, minimeq; ex istis, quæ per seignitiē cōponi solent, sed quod inter cunctā rem literariā, maxima indigeat cura. Si quis (ut Thucydidis vtar verbis) ad æternitatē aspirare nititur. Proinde oppido q̃ paucos a sententia me dimoturū, nō nullis vero molestum valde futurū, certissime noui, maxime qui historiā iam absoluerūt, ac in publicū emisserunt, Sūmæ etenī dementiæ est, sperare eos, qui iam ab auditoribus collaudati sunt, qd emendaturos, seu transcripturos, ex iis, quæ semel approbata, ac velut in regias aulās reposita sunt, ¶ Cæterum nō ab re forsitan erit, illos eodem quoq; alloqui, ut si quando bellum aliud, vel Celtis cōtra Getas, aut Indis aduersus Bactros cōfletur (nemo enī contra nos, qui iam vniuersa subiugauimus, tale quid atdebit,) exactius historiā componere valeant, regulam hanc, si saltem recta esse videatur, ante oculos constituentes, sin minus, ipsi cum eodem illo cubito, quē admodum & nunc opus cōmensuranto. Nec medicus admodū dolebit, si Abderitæ cuncti sponte recitent Andromedam, ¶ Igitur cum duplex sit consilii officium, Vnum quidem quæ eligenda, alterū quæ declinanda sint edocet, Age de iis, quæ historiā conscribenti fugiēda, & a quibus potiss.

Architecti
instar.
Admonitio
vilipen
ditur.

Arduū ne
gotium his
toriam cō
scribere.
Thucydides.

Recōditur.

Mordet ro
manos.

Regula fa
brilis.
Eadem
amissi.

Duplex cō
siliū offici
um.

Barbaris-
mus.
Solocis-
mus.

Primus er-
ror eorum
qui omiffa
historia in
laudibus
verfantur.

Distantia

Gravissi-
mū & acu-
tissimum.
Historia
mendatiū
respuit
Periti i me-
dicinis q̃ a
genitorib⁹
artē accepe-

me sit abstinēdū, primo verba faciamus. Dein quibus vt
a vero tramite & recta via non aberret, sint obseruanda
a quali nam principio sit auspicandū, quis ordo rebus ge-
stis adaptādus, qui modus singulis accomodādus, quæ
subticēda, quibus immorandū, quæ carptim tantūmodo
pstringēda, quo pacto cūcta sint explicāda ac coaptāda,
hæc & similia postea enarrabim⁹, nūc aut vicia, quæ im-
peritos sequi cōsueuere hīstóricos, enumerare pergamus
¶ Porro, quæ nam in omni sermone vulgata sint errata,
seu in voce ac cōpositiōe, seu in sentētiis & reliqua insci-
cia, longū esset referre, & ad ppositum præsens minime
spectans. cōmunia etenī (vt dixi) omniū sermonū vitia,
aut in voce, aut structura versant. In quibus vero hīsto-
rici aberrēt, facile, si obseruaueris talia deprehēdes, qua-
lia & mihi sæpius auscultāri visa sunt, maxime, si omnib⁹
aures, patefeceris. Interim vero nō intempestiuū erit, exē-
pli grā nōnulla cōmemorare, quæ perperā cōscripta sunt
¶ Et primo quantum in illo errent, consideremus. q̃ plu-
rimi enī ex eis, quæ gesta sunt, memoriæ pdere negligūt,
Laudibus vero ducū & imperatorū longius immorant,
suos quoq̃ in sublime tollunt, ac hostes plus æquo depri-
mūt, ignorātes, haud angusto isthmo historiā a laudib⁹
discretam, & admodū remotam, ac muro ingenti seiunctā
esse. Deniq̃ iuxta musicorum prouerbiū *οὐκ ὁμιλεῖται*
mutuo sese respicere interuallo. Siquidem laudanti hoc
vnū curæ est, quo pacto laudare ac oblectare laudatum
valeat, parumq̃ curat, si mendatio quoq̃ subolescenti fi-
nem consequatur. Atqui historia, ne tantillum quidem,
momentaneumue mendatium tollerare potest, perinde ac
medicorū filii, arteriæ meatū intercipi ferunt, cum quicq̃
vel minimū illuc delapsū fuerit,

¶ Præterea ignorare mihi tales videtur, quod poetices & poeti-
matum alia sit professio, regulæque peculiares, alia vero histo-
ria. Ibi enim libertas & lex una prescripta est, videlicet, quic-
quid poetis placitum fuerit. Numine enim afflati, ac musis
perciti, & si aligerorum equorum currum coniungere, eosque super
vndas aut aristarum summitates currere voluerint, minime
illis vitio vertetur. Neque cum eorum Iupiter, terram pariter
& mare una resti extracta suspendit, verentur, ne illa ab-
rupta, cuncta in terram deiecta coterantur. Sed si Agamem-
nonem laudare voluerint, nemo illis impedimento erit, si ip-
sum oculis ac capite Ioui simile esse effingant, pectore autem
fratri eius Neptuno, cingulo Marti, oportet enim Atrei &
Aeropaë filium, ex omnibus diis quoddam fieri compositum
haud enim Iupiter ipse solus, Neptunusue, aut Mars, illius
pulchritudinem explere sufficit. Historia vero, si adulationem
aliquam admiserit talem, quid aliud quam pedissequa quædam
poetices efficitur? Siquidem cum magniloquentia illa priuata
fuerit, nec non reliqua monstra numeris denudata indica-
uerit, longe poetice se insigniorem ostendit. ¶ Magnū igitur,
imo maximū hoc vitium, si quis ea quæ ad historiam
spectant, ab illis quæ ad poeticæ pertinent, haud nouerit se-
gregare, sed historiae poetices inculcat illeccbras, fabulas
videlicet & laudes, nec non excessus, qui ex illis redun-
dare solent. perinde ac si quis Athletam quempiam ex ro-
bustis illis, & ferme illigineis, nudum, palla amiciat, ac reli-
quo ornatu meretricio exornet, fucis perfricet, cerusaque faciem
expoliat. Dii immortales, quam ridiculum ipsum efficiet, si
tali ornatu eum dedecoret. ¶ Atqui hoc non dico, quod laudibus
in historia non sit aliquando indulgendum, quandoquidem
tempore convenienti laudare decet, modus tamen rei adhi-
bendus est, ne talia postea legentibus molesta esse depre-

Longe dif-
ferunt histo-
ria & poe-
tica.

Notat Ho-
merum Ilias
dos Li. xv.
Homerum
carpit illi
Li. viii.
Iliados.
Li. ii.

Historia
in qua adu-
latur poeti-
ces efficiunt
pedissequa

Modus in
laudibus
seruandus.

Historiæ.
finis utilis.
tas.

Athletam
fortē & q
vtrumq; ad
uersarium
vinceret.
Homo
mollis.

Veritate
historia ni
tatur.

Argo ocu
lacio.

hendantur & vt vno verbo eloquar, penitus ad sequētia regulanda sunt, quēadmodū paulo post ostendā. Porro quicumq; historiā in duas partes se recte diuidere arbitrantur, in oblectationē scilicet & vtilitatē. Ideoq; laudem quasi legētibus iocundā & delectabilē, historiæ inculcāt, vides ne q̄tū a veritate aberrent? Primo, quoniā adulterina vtūtur diuisiōe. Vnū est enī officiū, ac solus historiæ finis, Vtilitas, quæ non nisi ex veritate cōquiritur, gratior tamen erit, si illā iucunditas subsequat̄, quēamodū Athletam forma. Sin minus nil prohibet abhercule generari Nicostratū Isidoti, generosum quidē, & vtroq; aduersario fortiozem, q̄uis aspectu sit deformis, certet vero cū eo Alceus pulcher ille Milesius, & in deliciis (vt aiūt) Nicostrati habitus. Tametsi historia, cū obiter iucundū qd in terferit, multos ad se amantes attrahat. cæterū si solum id quod sibi pprium est (veritatis demonstrationē inquā) absolute possideat, parum illam pulchritudo sollicitabit. ¶ Sane illud quoq; relatu dignum est, q̄ neq; ea quidem historia, in qua ferme cuncta fabulosa ac laudibus cliuosa existūt, iucunda esse pōt, præcipue penes eos, qui auricula vtraq; audiunt, ac vbi nō hominū colluies, & plebecula indocta auscultat, sed iudicialit̄, & per iouē Sycophantice quoq; singula expenduntur, per eos, quos nil, ne momentaneū quidē fallere potest, quicq; omni ex parte corporis, vel Argo ipso pspiciatius vidēt, ac nūmulariorū instar dicta singula expendūt. Ita vt adulterina cōfestim abiiciant, probataq; ac legitima admittant, & solum quæ exactæ sunt formæ suscipiāt. ad illos te respicere cū historiam scribere agrederis, oportet, reliquos vero floctipendere, etiā si laudando disrūpantur. si vero eosdē neglexe

ris, historiamq; præter modum fabulis, laudib9, ac reliq;
 adulatione condieris forsitan cam Herculi in Lydia simi-
 lem efficies, Etenim, consentaneum est, eum te aliquando de-
 pictum vidisse, seruientem Omphalæ, & habitu admodum Hercules
Omphalæ
seruiens
 enormi instructum. Illam quidem Leonis pelle circum amictam,
 manuq; clauam gestantem, ac si Hercules esset, illum vero
 Crocoto ac purpura indutum, lanam diudentem, ac ab Om-
 phale plagas sandalio suscipientem. Et quod eo in specta-
 culo turpissimum erat, dei virilitas, laciniosa, fluida, & in-
 cincta veste, indecore effeminabat. ¶ Quinimo, si multi
 forsitan hæc tua laudabunt, at pauci illi (quorum tu iudicium
 aspernaris) admodum suauiter, & ad facietatem usq; ride-
 bunt, cum rem tam vecordem, inelegantem, ac male cōglutina-
 tam aspexerint. Quod enim vniuscuiusq; proprium, id quoq; Quod vni
uscuiusq;
pprium id
quoq; de-
corum.
 pulchrum est, si vero illud immutaueris, id ipsum præter
 usum indecorum fiet. ¶ Omitto q; aliquando laudes delecta-
 biles existunt, maxime laudatis, at aliis molestæ, potissimum
 si modum excefferint, quemadmodum a multis fieri solet, qui
 ut beniuolentiam a laudatis venientur, tam diu eorum lau-
 dibus immorantur, donec adulationem penitus manifestam
 reddant, haud enim iuxta artem id facere norunt, neq; assen-
 tationem adumbrare callent. Sed vehementer instantes, cuncta
 perturbate, indecore, ac nude effutiunt, adeo, ut nec illud
 (cuius desiderio maxime tenentur) consequi valeant. Si
 quidem ii, qui ab illis laude afficiuntur, ingenti eos prose-
 quuntur odio, ac tanquam adultores auersantur, sapienter
 quidem rebus suis consulentes, precipue si animo prediti
 sint virili. Quemadmodum Aristobolo contigit, Is enim, cum
 Allexandri ac Pori certamen cōscripsisset singulare, regi po-
 tissimum hunc cōmentationis locum recitabat. Etenim existi-

Adalato-
res,

Aristobo-
lus.

Alexan-
dri factū
laudabile.

Dimocra-
tis si vitu-
tio & Stra-
boni credi-
mus

Scriptores
presentes.

Rerū sci-
licet & ver-
borum.

mabat, rem admodū gratam ei se facturum, si res quasdā strennue ab eo gestas e mentitus fuisset, factaq; finxisset veritate maiora. At ille librū accepit, præcipitemq; in vñdam deiecit (Nam forte fortuna Hydaspem nauigabant fluuium) verbaq; talia supaddidit. Sic te quoq; Aristobole submergi oporteret, tali duello pro me deppugnantem, elephantosq; iaculo vñico cōficientē. Maxime vero indignatio illa Alexandrū decebat, qui nec antea Architecti audaciā tulerat, pollicētis se Athon in ipsius imaginem formaturū, montemq; ad regis similitudinē transfiguraturū. cōfestim enī adulatoriū hominis ingeniū deprehendēs, opera illius nec in aliis de hinc rebus vsus est Vbi nūc in his delectabile remāet? præterq; si quis adeo stultus existat, vt his laudibus delectetur, quorū redargutiones præsto & ante pedes sunt. Veluti cum homines deformes, precipue vero mulierculæ pictores admonent vt sese q; pulcherrime depingant. Etenī longe se elegantiores fore existimāt, si fūco copioso facies inuāstet, multoq; pharmaco cerusa cōmisceatur. ¶ Tales hodie quoq; scriptores q; plurimi reperiuntur, qui cōmodo pprio ac vtilitati, quā ex historia se adepturos sperant in seruiūt. quos tamē odio habere optimū esset. Cum presenti tempore adultores manifesti & inepti existant, in posterum vero, vniuersum negotiū excessibus suspectū demonstrēt. ¶ si quis omnino delectabile quid, historia vniuersa cōmiscendū esse arbitratur, alia orationis ornamēta, quæ cū veritate iucunda sint, inserere studeat, quæ tamē plurimi negligentes, ea quæ minime ad rem spectāt, introducere cōsueuerunt. ¶ Proinde narrare pergā, quæ nup in Ionia ac per iouem, in Achaia quoq; pauloante a scriptoribus

quibusdam, qui bellum illud descriperant, me audiuisse
 memini. Cæterū, per gratias, nemo dictis meis fidē dene-
 get, vera etenī sunt, nam & iurare quoq; paratus essem, si
 iuramētum vrbānum mihi delatum foret ¶ Etenī eorum
 quispiā protinus a Musis exorsus est, deasq; inuocauit,
 ut scriptis suis aspirarent. Viden q̃ concinnū principium
 historiæq; pedibus aptū, actali dicēdi genere congruū?
 Deinde paululū progressus, Achilli principem nostrum
 Therſiti vero perſarū æquiparabat regē, ignorās, longe
 sibi præstātiorē fore Achillem, si Hectorē potius obtrun-
 casset q̃ Therſitē, atq; si prius fugisset excellens quispiā
 persecutus quæ fuisset ipsum longe præstātior. Deinde
 laudes quasdam de semetipso inseruit, addiditq; dignū
 se esse, qui res tam egregie gestas describeret. Post hec de
 Hectorē, patriam suā laudauit, asserens, longe se rectius.
 Homero agere, qui nullam patriæ suæ fecisset mentionē
 Tandē in procemii calce, palam ac manifeste pollicebat
 in maius nostra se sublaturū, Barbaros vero pro virili de
 bellaturum. sicq; historiam incœpit, pariterq; causas, cur
 bellū exortū esset explicuit. Ille (etenī) inquinatissimus
 ac pessime periturus, Vologesus, ppter causam talē bel-
 lare cœpit. Et hic quidē talia. ¶ Alius vero Thucydidis
 æmulator, & summus quidē Authoriq; admodū egregie
 cōparādus. Principiū (quēadmodū ille) suo ipsius noīe
 auspicatus est. exordiū sane omniū gratiosissimū, Thy-
 mumq; redolens Atticum. Ageſis cerne. Creperius Cal-
 purnianus Pompeiopolitanus, bellū parthorū Romano-
 rumq;, quod inter se gesserūt, cōscripsit, exorsus cōfestim
 postq; constatū est Proinde post principium tale, quo
 pacto tibi reliqua quoq; explicem? quēadmodum in Ar-

lurantis est

Reprehē-
dit scripto-
rem quēdā
ineptum
Ironice

Sumptū ex
homeri ili-
a. Li. xxii.
fortis præ-
bat fortis
or stren-
nue sequa-
batur.

Mendatia
scripturū.

A cōuiciis
exorsus est
Reprehē-
dit alium
scriptorem
Thucydi-
di.

Ironice.
A Thucy-
dide sump-
tum princi-
piū illud.

Thucydis
disinſtat.

Eundē ite-
rum repre-
hendit.

Verba ro-
mana græ-
cis immiſ-
cuit.

Aliū taxat

Diaria.

menia, Corcyrenſem illum Rhetorē in mediū adducens perorauit. Qualiterue Niſibenis, quoniā Romanis obtemperare alſpemarentur peſtem induxit. Vniuerſa penitus a Thucydide cōmodo ſumens, excepto dumtaxat pelagico, ac longis muris, in quibus tunc morbo infecti habitabāt. in relijs vero, vt ille, ab Aethiopia luem deduxit, & quo pacto in Aegiptum, ac magna ex parte in regis terras deſcendiſſet, recteq; agens ibi manſiſſet, oſtendit. Cæterū ego illum, miſeros adhuc Athenienſes Niſibi ſepelientem, relinquēs diſceſſi, egregie callens, quæ nā etiā me digreſſo dicturus eſſet. ¶ Proinde & illud quoq; perq̃belleſe habet, arbitrari, ſcriptis Thucydidis maxime ſimile eſſe, ſi q̃s immutatis nōnullis, quæ illius ppria ſunt referat. Parua ſunt hæc, vt & tu forſitā inquires, At (per Iouem) parum abſuit, quim & illa pertransirem. Etenī idē ille ſcriptor, varia armorum & machinarū genera, eo quo Romani apellāt nomine, hīſtoriæ inſcripſit, pariter & foſſam, pontemq; ac talia multa immiſcuit. Cæterū mihi cōſidera, quæ nā hīſtoriæ ſit dignitas, maximeq; Thucydidis cōueniens, ſi inter vocabula Attica, Italica hæc inferantur, tanq̃ purpurā ornātia, decētia, & penitus cōueniētia. ¶ Quidam vero alius ex illis, rerum geſtarū cōmentaria colligens nuda, ſcriptis mandauit. Verū admodum pedestria, humiq; repentia. qualia miles gregari⁹ quiſpiā quæ in diem accidunt deſcribens, cōponere potuiſſet, ſeu faber lignari⁹, caupoue aliquis, cū exercitu circūerrans preterq̃ q̃ Idiotæ ille modēſtius egiſſet. Etenī ipſe, qualiſnam eſſet, conſeſtim ſub initium oſtendit. Sed quoniam vt cuiſpiam elegāiori, magiſq; idoneo, hīſtoriā pertractādam relinqueret, elaborauit, Solū hæc in re ipſum accu-

fauerim, q̄ nimis tumide ac tragice, preterq̄ rerum gesta-
 rum fortunā, libros inscripserit/ Callimorphi Medici, ex Prim⁹ vide
 hastatorū ordine, historiarū parthicarū, numerusq̄ cuius licet secun-
 bet libro sup additus erat/ Et (per Iouē) procēmiū quoq̄ dus tertius.
 perq̄ fragile composuit, ita enī colligebat. Historia sci-
 bendæ officiū maxime ad medicū spectare, quoniā Aesc-
 culapius Apollinis esset filius, Apollo vero Musarum Argumen-
 ductor, ac vniuersæ eruditionis princeps/ Illud quoq̄ re- tum ridicu-
 prehensione dignū, q̄ cū lingua Ionica scripta sua incho- lū.
 asset, nescio qua causā motus cōfestim penitus in cōmuniē Scomina.
 mutauit, Nam vocabula vere cōtubernalia, ac vili plebe Non gra-
 culæ cōmunia, vsurpauit/ veluti medicinale experimentū cā cōmunē.
 Insanitas, & reliqua id genus vt plurimū triuialia. sed vulga-
 me viri sapientissimi quoq̄ mentionē facere oportet, no- rem.
 mē tamē illius latenter dissimulabo, solumq̄ sentētias ref- Aliū. corri-
 feram, ac commentaria nuper Corinthi recitata, omni spe pit.
 præstantiora explicabo/ Etenī cōfestim sub initiū, ac in Ironice
 prima procēmiū periodo, legētibus proposuit sermonem
 perq̄ mirificum, ostendere intendēs, q̄ solum sapientem
 conscribere historiā deceret/ Inde paulopost, alios super Deridet
 alios induxit syllogismos, penitusq̄ figuris omnimodis Syllogis-
 procēmiū absoluit, etiam vsq̄ ad adulationis sacietatem, mis histo-
 adeo, vt laudes quoq̄ molestæ ac valde scurriles, sylogis- riā cōscri-
 mo non carerent, sed ex ppositionibus & cōclusionibus bentem.
 illæ quoq̄ cōstarent/ Proinde & illud perq̄ odiosum mihi
 visum fuit, ac minime viro philosopho, tanq̄ densæ ac p-
 missæ barbæ cōueniens, quod in procēmio protulit, prin-
 cipem nostrum, præcipuum hoc consequutum esse, vt ei-
 us res gestas, philosophi quoq̄ iam conscribere digna-
 rentur/ Tale enī, si saltem quid erat, non se ipsum dicere, Aliquid
laude dig-
num.

Aliū carpit.
Ex herodoto sumptū

Aliū scriptorē notat.

Hercules Alexi ca, cos.
Abhominantis est.

Friuola

Super vacanea.

Exemplū.

sed nobis considerandū relinquere oportebat. ¶ Atqui neq; illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est. Venio dictur⁹ de Romanis & Persis. Et paulopost, oportebat enī Persis male euenire. Et iterum Erat Osroes quē græci oxyroen nomināt. Aliaq; multatalia. videsne hunc alteri similem esse? preterq; q̄ ille Thucydidi, hic vero recte admodum Herodoto æquiparari potest. ¶ Quidam alius in dicendi facultate oppido q̄ celebris, Thucydidi & ipse similis, vel paulo præstātor illo, ciuitates cūctas cōfinia, cāpos, ac flumina, planissime (vt ipse existiabat) expressit. At hæc in capita inimicorū, Hercules malorū depulsor, auerrat. siquidem frigiditate Caspiacam niuē, Celticamq; glaciem exuperabāt. Porro imperatoris Clypeus, integro vix absolutus est libro. Etenī in vmbilico, Gorgon exitebat, cuius oculi ex cœruleo albo ac nigro, mixti erāt, Zona vero iricolor, Draconesq; dependuli cæsaries ac cincinni erant. Fœminale vero Vologesi, & equi frenū, proch Hercules, ex quot verborū myriadib⁹ vnū quodq; illorum constabat. qualisq; coma Osroi Tigridē transnatantis erat, ac in quale antrū perfugit, hedera mirto ac lauro tectū, Quæ ideo simul coaluerant, vt sua opacitate vbertim illud inumbrarent. Age cōsidera, quā historiarū hæc sint necessaria, quē admodumq; sine illis, quæ illic gesta sunt, noscere minime potuissemus. Cæterū tales, ob imbecillitatem vtilium, vel ignorantia dicendorū, ad huiusmodi regionū & antrorū descriptiones se conferūt, ac quotiescūq; in res fusas & arduas incidūt, similes esse videntur seruo, recens ex hæreditate domini locupletato, qui, neq; quo pacto vestem herilem induere, neq; qua lege cœnare oporteat, nouerit, sed appositis Gallinaceis,

A prugnis & leporinis carnibus, sapius fabis, ac sordidissimis quibusque cibariis, ita se ingurgitat ut vorando tantum non disrumpatur. ¶ Ille igitur scriptor, de quo dixi, Reprehendit de mendacio. vulnera admodum incredenda, mortisque genera nova descripsit / Quæadmodum quidam in digito pedis magno vulnere accepto, confestim occubuerit / & quod Prisco exercitus ductore, tantum in clamante, decem & octo ex hostibus animam efflauerint / Quid quod in casorum quoque numero, idque præter scripta in principum epistolis contenta, metitus est? Ait enim in pugna iuxta Europum commissa, hostium Myriades septem & triginta, sexque supra ducentos cecidisse / Romanorum vero duos tantum desideratos, ac novem vulneratos esse / Hæc haud scio, an quis mentis compos tolerare valeat. ¶ Atqui nec illud, tanquam parvi momenti prætereundum est, Nam ut plane Atticus, voceque defecata, adammum usus esse videretur, Ita Romanorum nomina fingere, ac in græcam convertere linguam dignum duxit, ut Saturninum Kronum, Phrontonem vero phrontim, Ticianum quoque Titanium appellare ausus sit / nec non alia quoque his longe magis ridicula / Insuper ille idem, cum de Severiani obitu scriberet, cunctos reliquos deceptos fuisse affirmavit, existimantes, ferro illum sibi necem consciuisse, quandoquidem inedia potius e vita migrasset, mors etenim illa levissima sibi visa est, sed ignorans cladem illam infra triduum (ut arbitror) acceptam fuisse, eos vero qui cibo abstinent, ut plurimum in septimum durare diem / nisi quispiam Osroem expectantem permansisse suspicetur, quoad Severianus fame periret, ideoque per septem dierum spatium, exercitum non admovisse. ¶ Porro, eos qui poeticis in historia utuntur verbis, quoniam loco formose philon, quis constituet, Res non credas scribens. Taxat poeticis scribitur verbis.

Ironice.

Redarguit
nimium
tumentes

Exemplū.

Atheneus
in dipno-
sophistis.

Quē Ca-
res lyndius
fecit.

Initium
historiæ
Xenophō-
tis.

centes, conquassata est machina, murusq; boando delap-
sus est. Ac iterum in alia parte historiæ venustæ, Edessa e-
quidem vndiq; armis circūstrepebat, & fragor erat, dan-
goreq; cuncta reboabant. ac dux quā parte potissimū
exercitum admoueret, deliberabundus mente versabat.
Interim tamē vocabula vilia, plebeia, & ieiuna, multa vn-
diq; inculcata inuenies, veluti, scripsit Capitaneus domi-
no, & soldati comparabant indigentia, & iam balneati fie-
bant ad eos, taliaq; id genus, Ita vt res Tragædo vno pe-
de socco excelso ingrediēti, altero vero Sandalio induto,
admodū similis esse videatur. ¶ Atqui & alios cernere
est, procemia splendida, Tragicaq; ac mirū in modum p-
lixa conscribentes, ita vt in spem euadas, penitus ad mi-
randa dehinc te auditurū. Cæterū corpus ipsum, quantū
ad historiam pertinet, pusillum ac in generosum introdu-
centes, adeo, vt admodum simile sit Pusioni (sicubi amo-
rem ludentē vidisti) larua perq; maxima seu Herculis,
seu Titani Personato. Confestim igitur audientes ipsis
acclamant, parturiūt montes. Verum haud ita, sed vt con-
coloria ac similia cuncta sint, conuenit, capitiq; reliquum
congruat corpus, ne ex auro sit cassis, Thorax vero ridi-
culus admodū, ex centone quopiam seu pelle marcida cō-
sutus, at scutum salignum, circaq; tibias porcinū. Cernis
siquidē, lepidos illos scriptores, Nano corpī, caput Rho-
diorum Colossi Imponere. Alios vero contra, capite carē-
tia introducere corpora, confestimq; absq; procemio a re-
bus ipsis ordiri, Xenophontem scilicet imitantes, ita inci-
pientē, Dario ex Parysatide filii nati sunt duo. Necnon
priscos illos historicos, ignorātes, procemiū vim quādam
continere multos latentem, quē admodum in aliis osten-

tis de rebus Græcis libros septem, in latinum a me ver-
sos, si saltem præ nimis occupationibus breui recognos-
cere licebit, tantum nō in manibus habere existima. Nu-
rembergæ Kal. Decembris Anno ab humanæ salutis
instauratione M, D, XIII.

Finit Lucianus de ratione conscribendæ
historiæ, Impræssus Nurembergæ
per Fridericū Peypus Men-
se Marcio Anno.
M, D, XV.

DIVO MAXIMILIANO SEMPER AV.
GVSTO FOELICITER IMPERIUM
MODERANTE,